

Балабан, Меєр

Меєр Балабан

Балаба́н, Ме́єр [пол. *Bałaban, Meir (Majer)*; іврит. מֵאִיר בֶּלְבַן; 20.02.1877, м. Львів, тепер Україна — листопад 1942, м. Варшава, тепер Польща] — історик, педагог, редактор. Основоположник історіографії польського єврейства.

Балабан, Меєр
(Bałaban, Meir (Majer))

Народження	20.02.1877
Місце народження	Львів, тепер Україна
Смерть	.11.1942
Місце смерті	Варшава, тепер Польща
Місце поховання	Єврейський цвинтар, м. Варшава, тепер Польща
Alma mater	Львівський університет (тепер Львівський національний університет імені Івана Франка)
Напрями діяльності	історія, педагогіка, видавнича діяльність

Зміст

- 1 Життєпис
- 2 Діяльність
- 3 Визнання
- 4 Праці
- 5 Література
- 6 Автор ВУЕ
- 7 Важливо!

ЖИТТЄПИС

Походив із львівської родини рабинів, активних діячів єврейської громади. 1887–1895 навчався в гімназії імені Яна Длугоша в м. Львові.

Отримав середню освіту, вступив до Львівського університету (тепер Львівський національний університет імені Івана Франка), де впродовж двох років вивчав право. Через скрутне матеріальне становище перервав навчання. Працював учителем єврейського Закону Божого в початкових і середніх школах Львівщини та Львова. 1902 поновив навчання в університеті, студіював історію в професорів Л. Фінкеля (1858–1930; тепер Україна) і Ш. Ашкеназі (1865, за іншими даними 1866 – 1935; Польща). Після завершення навчання захистив докторську дисертацію на тему «Львівські євреї на межі XVI–XVII ст.». Праця вийшла друком у м. Львові 1906 та була нагороджена першою премією мецената І. Вавельберга (1843; тепер Польща — 1901; тепер Німеччина).

1905–1906 — редактор-видавець органу союзу вчителів єврейського Закону Божого в Галичині, щомісячника «Га-Ор» (івр. «אור» — «Світло»).

Під час Першої світової війни викладав у м. Відні для єврейських біженців із Галичини (1914). Наступні три роки служив у м. Любліні в офісі австрійського генерал-губернатора з єврейських питань. Був польовим рабином австрійської армії на окупованих територіях.

1920–1929 керував Школою рабинів у м. Варшаві.

1927 став співзасновником і керівником Інституту вивчення юдаїзму (польськ. Instytut Nauk Judaistycznych) у м. Варшаві. З 1928 також працював професором єврейської історії у Варшавському університеті.

Помер у листопаді 1942 перед знищенням Варшавського гетто. Похований на єврейському цвинтарі в м. Варшаві.

Діяльність

Літературно-наукову діяльність розпочав у львівських часописах «Пшишлосць» (польськ. «Przyszłość», «Майбутнє»), «Всхуд» (польськ. «Wschód»), «Квартальник хісторични» (польськ. «Kwartalnik historyczny»), «Кур'єр львовські» (польськ. «Kurjer lwowski»), «Рочнік жидовські» (польськ. «Rocznik żydowski»). У цих виданнях вийшли друком його перші бібліографічні та історичні нариси.

1909–1913 написав низку статей для Санкт-Петербурзького журналу «Єврейська старовина» (рос. «Еврейская старина»), який редагував Ш. Дубнов, і підготував понад 100 гасел для «Єврейської енциклопедії Брокгауза і Ефрона» (м. Санкт-Петербург, 1908–1913).

1919 опублікував дослідження «Єврейське місто в Любліні».

Автор підручника «Єврейська історія й культура з особливою увагою на історії євреїв Польщі» (перша частина — 1916, друга — 1920). Праця користувалася значним попитом і вийшла трьома виданнями (2-ге видання: перша і друга частини — 1924, третя — 1925; 3-тє видання — 1929).

У 1920–1930-х активно співпрацював із німецькими, австрійськими й польськими науковими часописами та видавництвами: «Щомісячник з історії та науки юдаїки» (нім. «Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums»), «Журнал історії євреїв у Німеччині» (нім. «Zeitschrift für die Geschichte der Juden in Deutschland»), «Щоквартальник історії євреїв у Польщі» (польськ. «Kwartalnik dla historii żydów w Polsce»), а також із газетами сіоністського (див. Сіонізм) спрямування «Хвіля» (польськ. «Chwila», м. Львів) і «Наш пшеґльонд» (польськ. «Nasz Przegląd», м. Варшава).

1931 і 1936 видав двотомну «Історія євреїв у Кракові і на Казімежі від їхнього прибуття до другої половини ХІХ ст.», а 1939 — «Бібліографію історії євреїв у Польщі за 1900–1930».

Автор 20 книг, понад 100 наукових статей і рецензій у наукових виданнях, а також чисельних науково-популярних нарисів і публіцистичних розвідок у періодиці польською, німецькою, російською мовами, їдишем та івритом.

Науковець проаналізував минуле єврейських громад на польських і українських землях. Описав різні сфери єврейського життя, розвиток економіки, господарства, релігійних, освітніх і культурних інституцій, їхній правовий статус, діяльність кагалів та ін.

Дослідження Балабана ґрунтувалися на широкому залученні документів і писемних джерел із польських архівів, насамперед львівських, а також обцинних архівів єврейських громад.

Визнання

1992 іменем Балабана назвали вулицю в Краківському передмісті м. Львова — районі масового проживання євреїв до Другої світової війни.

Праці

1. *Dzielnica żydowska, jej dzieje i zabytki*. Lwów : Towarzystwo miłośników przeszłości Lwowa, 1909. 100 p.
2. *Dzieje Żydów w Galicyi i w Rzeczypospolitej Krakowskiej 1772–1868*. Lwów : Księgarnia Polska B. Połonieckiego, 1916. 238 p.
3. *Historja Żydów w Krakowie i na Kazimierzu, 1304–1868* : w 2 t. Kraków : Nadzieja, 1931–1936.
4. *Z zagadnień ustrojowych żydostwa polskiego*. Lwów : Nakładem Towarzystwa miłośników przeszłości Lwowa, 1932. 25 p.

Література

1. Biderman I. M. *Mayer Bałaban: Historian of Polish Jewry: His Influence on the Younger Generation of Jewish Historians*. New York : I. M. Biderman Book Committee, 1976. 334 p.
2. Goldberg J. *Majer Bałaban — czołowy historyk polskich Żydów* // *Kwartalnik Historyczny*. 1991. T. 98. Z. 3. P. 85–97.
3. Müller M. G. *Majer Bałaban (1877–1942) und das Konzept einer polnisch-jüdischen Geschichte* // *Jahrbuch des Simon-Dubnow-Instituts*. 2003. T. 2. P. 387–406.
4. Dold M. «A Matter of National and Civic Honour»: *Majer Bałaban and the Institute of Jewish Studies in Warsaw* // *East European Jewish Affairs*. 2004. T. 34. Z. 2. P. 55–72.
5. Wierzbieniec W. *Z badań nad lwowskim okresem życia i działalności Majera Bałabana* // *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w.* : w 5 t. Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2005. T. 3. P. 296–316.
6. Aleksion N. *Training a New Generation of Jewish Historians: Majer Bałaban's Seminar on the History of Polish Jews* // *Zwischen Graetz und Dubnow. Jüdische Historiographie in Ostmitteleuropa im 19. und 20. Jahrhundert*. Leipzig : Akademische Verlagsanstalt, 2009. P. 147–176.
7. Сидорчук Т. *Маєр Балабан і «Chwila»: двадцять років співпраці* // *Judaica Ukrainica*. 2013. T. 2. С. 187–206.

8. Сидорчук Т. Співпраця Маєра Балабана з «Єврейською енциклопедією» // Judaica Ukrainica. 2014. Т. 3. С. 210–230.

Автор ВУЕ

Т. М. Сидорчук

Покликання на цю статтю: Сидорчук Т. М. Балабан, Меєр // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Балабан, Меєр> (дата звернення: 4.12.2023).

Статус гасла: оприлюднено

Оприлюднено: 28.06.2023